

Daňové úniky budou bez trestu

Advokát Ondřej Trubač vysvětluje, že kvůli přísnosti českých zákonů soudy osvobodí daňové defraudanty

KRISTIÁN LÉKO

LN Pokud vám finanční úřad doměří daň, kromě ní musíte zaplatit i penále ve výši 20 procent a také úrok z prodlení, momentálně zhruba 14 procent. Je to přiměřené?

Absolutně ne. Daňové zákony patří v Česku mezi nejčastěji novelizované, a tím pádem i nejméně přehledné předpisy. Málokdo může tvrdit, že se v nich opravdu vyzná, a proto si myslím, že v daňovém právu v podstatě přestává platit zásada, že neznalost zákona neomlouvá. Vezměte si, že celý život řádně platíte daň a nikdy jste neměl ani korunu nedoplatku a ani den zpoždění. Poté se náhodou spletete nebo něco nedopatřením přehlédnete a v případě, že na to přijde až finanční úřad při daňové kontrole, máte rázem na krku sankci ve výši 34 procent!

Mám přitom problém s oběma částmi sankce. Úrok z prodlení je přehnaně vysoký, skoro dvojnásobný, než jaký platí pro soukromé vztahy (*ten dnes činí zhruba 14 procent – pozn. red.*). Úrok by přece neměl působit jako sankce, ale spíše odrážet „cenu peněz“, respektive vyrovnat újmu, která státu vznikla kvůli pozdnímu zaplacení daně. Proč má stát za prodlení inkasovat více než firma nebo občan od svého dlužníka? Adekvátní by mi přišla sazba v řádu několika málo procent než dnešních čtrnáct. A samotné daňové penále má trestní povahu, jak v roce 2014 jednoznačně řekl Evropský soud pro lidská práva.

LN Mluvil se o tom v Česku už dříve?

Diskuse o výši sankce za dodatečně doměřenou daň sahá až do devadesátých let. Před více než deseti lety vyšel článek daňové expertky Lucie Vorlíčkové, která napadala tehdejší úpravu v zákoně o správě daní a poplatků jako zcela nepřiměřenou. V některých případech činilo tehdy penále dokonce astronomických 73 procent! A to za situace, kdy odvolání proti doměření daně nemělo odkladný účinek (*dnes už de facto má – pozn. red.*). Takže pokud přišla daňová kontrola a například po dvou letech doměřila milion korun na daň, tak poplatník mu-

FOTO MAJRA - PETR TOPIČ

sel do dvou týdnů zaplatit hodně přes dva miliony. Mnoho firem tuto přísnost zákona ani nemuse by přece neměl působit jako sankce, ale spíše odrážet „cenu peněz“, respektive vyrovnat újmu, která státu vznikla kvůli pozdnímu zaplacení daně. Proč má stát za prodlení inkasovat více než firma nebo občan od svého dlužníka? Adekvátní by mi přišla sazba v řádu několika málo procent než dnešních čtrnáct. A samotné daňové penále má trestní povahu, jak v roce 2014 jednoznačně řekl Evropský soud pro lidská práva.

LN Zlom přišel až s předloženým rozhodnutím štrasburského soudu v případě Lucky Dev proti Švédsku?

Přesně tak. Soud navázal na svá předchozí rozhodnutí a jasně řekl, že daňové penále spadá pod pojem „trestní obvinění“ ve smyslu Evropské úmluvy o lidských právech. Na to zareagoval i český Nejvyšší správní soud a loni v listopadu potvrdil, že daňové penále podle českého daňového řádu má povahu trestu. Rozhodoval ale jen v kontextu daňového řízení před finančním úřadem. Rozhodnutí se tak netýkalo běžících trestních řízení o zkrácení daně, to musí nyní rozhodnout Nejvyšší soud. Podle předsedy jeho trestního kolegia Františka Púryho se tak stane v nejbližších měsících.

LN Jak myslíte, že soudci rozhodnou?

Nejspíše tak, že bylo-li v dané věci již uloženo daňové penále, tak musí být trestní řízení zastave-

no. Pokud je totiž daňové penále „trestem“, tak další trestání za stejný skutek není možné. To vyplývá ze zásady zákazu dvojího trestání, známé také pod latinským sousovlím *ne bis in idem*. Garantují jej mezinárodní smlouvy i česká Listina základních práv a svobod.

České daňové zákony jsou natolik složité a nepřehledné, že v daňovém právu už dnes neplatí zásada, že neznalost zákona neomlouvá

LN Znamená to, že všechny běžící trestní kauzy daňových úniků spadnou pod stůl?

Takto obecně to nejde říct. Ale tam, kde bylo uloženo daňové penále za tenýž daňový únik, tak tam jsem přesvědčen, že vzniká překážka *ne bis in idem* a trestní soud bude muset trestní řízení za-

stavit. Přesně takto už loni rozhodl Obvodní soud pro Prahu 4 s odvoláním na judikaturu štrasburského soudu, toto rozhodnutí citoval i Nejvyšší správní soud.

LN Jsou nějaké kauzy, kterých se to nedotkne?

Daňové penále vzniká při doměření daně ze zákona, finanční úřad tak nemá sebemenší možnost správního uvážení – k doměrku zkrátka přičte dvacet procent. A tím se *de facto* automaticky zablokuje možnost trestního stíhání za zkrácení daně.

Pokud ale daňové penále v konkrétním případě vyměřeno nebylo – typicky pokud jde o věc již promlčenou z hlediska daňového práva –, tak je trestní stíhání možné. Jsou tam totiž odlišné promlčecí lhůty, obecně tři roky u daní, zatímco u trestného činu zkrácení daně může lhůta činit za určitých okolností až patnáct let. V takovém případě může trestní řízení samozřejmě běžet dál.

LN Problém se bude muset vyřešit do budoucna, aby pachatelé závažných daňových úniků neunikli trestnímu stíhání. Navrhujete tedy daňové penále zrušit?

Nedovedu si představit, že bychom se obešli bez nějakého zá-

sadního legislativního zásahu. Dnes stát v daňovém řízení bohužel přistupuje ke každému, kdo nezaplatí daň v zákonné výši, ať již z jakéhokoliv důvodu, jako ke „sprostému podezřelému“ a trestá ho vysokým penále a úrokem z prodlení, aniž by ale rozlišoval, jestli tak učinil úmyslně, nebo z nedbalosti.

Jsem přesvědčen, že daňové penále by jako takové mělo být zrušeno a osobně bych byl i pro snížení úroku z prodlení, aby více odrážel již zmínovanou „cenu peněz“ a nebyl *de facto* jen o něco mírnější sankci než daňové penále.

Držel bych se známého rčení, že švec se má držet svého kopyta. Finanční úřady by se proto měly primárně zabývat správným výběrem daní a případné postihy a trestání by měly přenechat orgánům činným v trestním řízení.

LN Jak by to v praxi fungovalo?

Pro inspiraci nemusíme chodit až tak daleko a můžeme se podívat například do Rakouska. I tam jsou daně samozřejmě velmi složité, ale stát si dobře uvědomuje, že chybu může udělat každý. Proto se i v daňovém řízení rozlišuje, zda se jedná o nedbalostní pochybení na straně daňového subjektu, nebo o sofistikovanou snahu úmyslně zkrátit daň, a v závislosti na tom k němu přistupuje.

V tom prvním případě zaplatí daňový subjekt pouze přiměřený úrok z prodlení zhruba ve výši dvou procent ročně, což odráží právě onu cenu peněz, které stát určitou dobu neměl k dispozici. Ve druhém případě se pak celá věc přesouvá do trestněprávní roviny, tedy působnosti samostatného zákona o finančním trestním právu, kde samozřejmě hrozí i příslušné přísné sankce.

Systematické oddělení daňového řízení a trestního práva i v oblasti sankcí mi přijde daleko lepší a férovější řešení než náš systém, kde trestně paušálně všechny a některé dokonce dvakrát. Uvedené oddělení by podle mého názoru vedlo i k větší profesionalizaci veřejné správy, kde by se každý orgán mohl soustředit jen na to a zabývat hlavně tím, k čemu byl zřízen a v čem je dobrý, právě ve smyslu zmínovaného rčení.

ADVOKACIE ŽIJE

Advokátka Klára Samková se kromě boje proti islámu a migraci pustila i na pole humoru. Sesbírala 111 vtípů o advokátech a vydala je jako útlou knížku. „Vtípy a satira jsou neodmyslitelnou součástí české kultury. Existují vtípy o blondýnkách, policistech, tchyních i Židech, ale vtípy o advokátech chybí. Přitom to není zrovna populární profese u běžného lidu,“ říká Samková. Nejradši má prý ten o tyrech. Tak se zasmějme: „Dva tygři jdou za sebou po pěšině v džungli. Ten zadní se na jedinou ztratí. Chvilku nato cítí ten první, jak se ho něco teplého dotkne na zadku. Říká si, co že to jen mohlo být, ale nechce kvůli tomu vyvolávat nějaké hádky. Za chvíli to ucítí ještě jednou zřetelně, tak už se zeptá toho druhého: „Hele, zdálo se mi to, nebo jsi mi teď dvakrát olíznu prdel?“ Tygr odvětí: „Promiň, moc se omlouvám, sežral jsem před chvilkou jednoho advokáta a chtěl jsem se nějak zbavit té pachuti v ústech.“

Ale v advokacii se dějí i vážnější věci. Kancelář Dvořák, Hager & Partners nedávno radila Société Générale, Komerční bance a Essoxu při transakci, v níž Essox získal sto procentní podíl v české a slovenské dceřiné společnosti Banque PSA Finance. Advokáti Stanislav Dvořák, Lukáš Zahradka a Marek Bomba během transakce spolupracovali i s mezinárodní advokátní kancelář Gide Loyrette Nouel, poskytující právní poradenství Société Générale.

Dvořák, Hager & Partners též v rámci svých pro bono aktivit poskytují právní poradenství nadačnímu fondu Dům Ronald McDonald při budování domu pro rodiny nemocných dětí dlouhodobě hospitalizovaných v motolské nemocnici. Má být otevřen v roce 2019. lek

Kontakt: kristian.leko@lidovky.cz

Jak vypadá právo v Číně či Japonsku

Knihu Právní systémy Dálného východu profesora UK v Praze Michala Tomáška jistě zaujme i širší čtenářskou obec. Nejen kvůli proudícím čínským investicím, ale také kvůli obecně stále rostoucímu významu východoasijských zemí.

JAN JANUŠ

Proděkan pražské právnické fakulty Michal Tomášek je polyhistor v pravém slova smyslu. Vede katedru evropského práva a svého času radil s unikátními otázkami i Komerční bance. Má zajímavé diplomatické zkušenosti, působil například jako velvyslanec v tajemníku v české misi při EU v Bruselu. Vede práva však vystudoval také siнологii a orientalistiku a rovněž překladatelství a tlumočnictví.

Zkušenosti s čínštinou ale načerpal ještě před nástupem na vysokou školu. „Čínštinu jsem začal studovat již koncem sedmdesátých let na radu svého otce jako další cizí jazyk,“ vzpomíná profes-

or Tomášek. Znalosti přitom nabyl nejen na Univerzitě Karlově, ale například také na Pekingské univerzitě. „Studium v Číně můj zájem o tamní kulturu ještě umocnilo. Rozšířil jsem ho později i při pobytech v Japonsku nebo v Jižní Koreji,“ popisuje.

Své znalosti tamějšího práva profesor Tomášek nyní skvěle zúročil v knize *Právní systémy Dálného východu*. Nakladatelství Karolinum zatím vydalo její první díl, zaměřený zejména na starší dějiny. Pokračování by mělo vyjít během dvou let a podle autorových slov se má zabývat srovnáním práva Dálného východu s právem kontinentálním a angloamerickým, a to včetně analýzy současných interpretačních metod. „Zájem o právní kulturu Dálného východu roste všude ve světě. Nejsilněji to vnímám při svých pobytech v USA. S nárůstem obchodních kontaktů s tamními zeměmi roste i objem právních vztahů, takže pečlivé studium tamního práva se stává nevyhnutelností,“ vysvětluje Michal Tomášek, proč by měla kniha čtenáře zaujmout.

Autor vlastně navazuje na své dřívější publikace věnující se souvisejícím tématům. Jde zejména o *Právo staré Číny* (1995), *Dějiny čínského práva* (2004), *Přeh-*

Konfucianské ideologii jsou Číňané velmi věrní, promítá se tak i do výkladu současného práva, upozorňuje Michal Tomášek

hled dějin japonského práva (2007) a *Přehled dějin vietnamského práva* (2008). Opomenout bychom neměli ani *Kapesní česko-čínský / čínsko-český právní slovníček* (2014).

Historie hraje prim

Nyní však profesor Tomášek jednotlivé právní systémy srovnává a vedle sebe tak rozebírá tradiční právní postupy v Číně, Japonsku, Koreji a Vietnamu. Samozřejmě tak dosahuje zatím nejplastičtějšího obrazu fungování tamního práva, které je pro Evropana v mnoha ohledech jen těžko pochopitelné. Čtenář se tak musí oprostít od

vlastního chápání práva, vycházejícího právě z evropské kultury. Ostatně studium překvapovalo i samotného autora knihy: „Zajímavé a překvapivé bylo skoro všechno. Obě kultury vycházejí z úplně jiných kořenů, ale v mnohém docházejí k obdobnému poznání. V dálnévýchodní kultuře převládá kolektivismus, hierarchie společenských vztahů a důraz na osobní vztahy.“

Mohlo by se přitom zdát, že takto dokonalé poznání fungování práva ve středověku či v raném novověku je už dnes zbytečné. Jak však ve své knize Michal Tomášek dokazuje, je to úplně naopak. Historie je pro poznání současného práva zcela klíčová a obdoba historického výkladu je daleko důležitější, než jsme například v českém prostředí zvyklí. „Dnešní právo v zemích Dálného východu se zdá být výsledkem přejímání „západního“ práva. Určité tomu tak je v rovině psaného práva. Ale aplikace a interpretace práva se v posledních letech vrací ke starým tradicím,“ upozorňuje profesor Tomášek. „Číňané s oblibou říkají, že za svůj ekonomický úspěch vděčí trvalosti konfucianské ideologie, k níž se při výkladu práva rádi vrací. Proto je první díl knihy věnován srovnávací

analýze právních systémů Dálného východu v dobách do recepce zahraničního práva. Z hlediska interpretačních metod má toto období dnešku stále více co říct,“ uzavírá Michal Tomášek.

Stranou však nesmíme ponechat ani nakladatelské zpracování celé knihy, která se díky povedené vazbě i důkladně vybraným ilustracím, mapkám a fotografiím stane ozdobou každé knihovny. Nezbyvatelně si přát, aby podobně vypadaly všechny knihy o právu.

Michal Tomášek: Právní systémy Dálného východu I

Praha, UK v Praze, nakladatelství Karolinum 2016, 316 stran

Zemřel soudce NSS Hubáček

FOTO NSS

BRNO Minulý úterý v ranních hodinách zemřel po dlouhé těžké nemoci Jaroslav Hubáček, soudce Nejvyššího správního soudu. Bylo mu 69 let. „Odešel poctivý, uvážlivý a odpovědný soudce, respektovaný kolega a hodnotný člověk. I přes svoji nemoc se vyznačoval trvalým optimismem a pozitivním přístupem k překonávání překážek. Byl velkým příkladem pro ostatní,“ uvedl předseda soudu Josef Baxa.

Hubáček vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Po studiích nastoupil na prokuraturu, kde pracoval až do začátku devadesátých let. Roku 1994 se stal soudcem, začínal na Obvodním soudu pro Prahu 4, několik let strávil i na Městském soudu v Praze. Od ledna roku 2006 byl soudcem Nejvyššího správního soudu, byl předsedou jeho šestého senátu. lek